

*Lazar ĐOKOVIĆ, student**
Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu

Studentski rad
UDK: 32.019.51:343.9
659.3/4:343.9
316.624-053.6
Primljeno: 15.8.2019.

MEDIJI, KRIMINALITET I MLADI**

Proučavanje odnosa između medija i kriminaliteta može se odnositi na način na koji mediji utiču na razvoj kriminaliteta u društvu (mediji kao kriminogeni faktor) i na način na koji mediji u izveštavanju pristupaju problematici kriminaliteta. Predmet ovog rada je analiza drugog aspekta pomenutog odnosa u cilju iznalaženja zaključka o načinu izveštavanja medija o mladima – odnosno o njihovom medijskom tretmanu, te o kontekstu u kojem se mladi dovode u vezu sa kriminalitetom, sa osvrtom na izveštavanje na internet portalima medija u Srbiji. U radu se zaključuje da su mladi uglavnom predstavljani u negativnom kontekstu (kao žrtve i učinioci nasilničkog kriminaliteta), što je posledica senzacionalističkog pristupa izveštavanju o kriminalitetu. Takvim izveštavanjem se u javnosti stvara moralna panika i stavovi o potrebi za strožom kaznenom politikom, a mladi se trajno stigmatizuju bez obzira da li su u medijima predstavljani kao učinioci ili kao žrtve.

Ključne reči: kriminalitet, stigmatizacija, mediji, moralna panika, stroža kaznena politika.

* e-mail: lazarsdjokovic@gmail.com

** Drugonagrađeni rad na nagradnom tematu „Mediji, kriminalitet i mladi“, raspisanog od strane Sekcije za kriminologiju Srpskog udruženja za krivičnopravnu teoriju i praksu.

1. Uvod

Odnos kriminaliteta i medija u jednom društvu može se posmatrati sa dva osnova. Prvi od njih se odnosi na medije kao kriminogeni faktor, a drugi na način na koji mediji pristupaju problematici kriminaliteta, te izveštavanju o njemu (Ilić, 2017: 1).

Kriminogeni faktori su činioci koji ostvaruju uticaj na kriminalne aktivnosti u određenom društvenom i pravnom sistemu. Ovi činioci se mogu podeliti na dve grupe: spoljne (ambijentalne) i unutrašnje (individualne). Prvi se, dalje, mogu deliti na prirodne – klima, temperatura, godišnje doba... – koji su, očigledno, van domašaja uticaja čoveka, i društvene – porodica, škola, sredstva masovne komunikacije...(Ignjatović, 2016: 134).

U teoriji postoje različita stanovišta o tome da li mediji, kao sredstva masovne komunikacije mogu da utiču na razvoj kriminaliteta u jednom društvu. Sa jedne strane su pristalice afirmativnog stava, koje u tom smislu navode različite vrste štetnog sadržaja u medijima, kao vid negativnog uticaja na pojedince (npr. kriminalni sadržaji koji do kraja prikazuju radnju izvršenja...). Pristalice oprečnog stava postavljaju pitanje – ako mediji utiču na razvoj kriminaliteta, zašto na takav način ne utiču na svakog gledaoca ili čitaoca (Ignjatović, 2016: 136)? Čini se da se, pri postavljanju tog pitanja, zanemaruje da kriminogeni faktor ne treba posmatrati izolovano, već da on, po pravilu deluje simultano sa ostalima, a posebno sa unutrašnjim faktorima. Naime, brojne su studije koje pokazuju da postoji povezanost nasilja u medijima i stvarnog nasilja, te da mediji mogu da doprinesu agresivnoj kulturi – jer je utvrđena povratna veza među ovim pojavama. Kod nekih autora postoji ubeđenje da agresivni ljudi svoje agresivno ponašanje potvrđuju i utvrđuju kroz takve medijske sadržaje (Glomazić, Pavićević, 2016: 75).

Ipak, prevashodan predmet ovog rada će biti analizovanje drugog aspekta odnosa medija i kriminaliteta, a u cilju iznalaženja zaključka o načinu izveštavanja medija o mladima – odnosno o njihovom medijskom tretmanu, o kontekstu u kojem se mladi dovode u vezu sa kriminalitetom i o posledicama takvog izveštavanja, sa posebnim osvrtom na izveštavanje na internet portalima medija u Srbiji

2. O medijima

2.1. Moć medija

Kao i sve što poseduje moć nad pojedincima i društvom, mediji su snažno oružje koje se mora dobro upoznati i istražiti, da bi se i efekti njegove upotrebe mogli lakše pratiti i kontrolisati (Radović Jovanović, 2014: 2). Ipak, tvorci me-

dijskih sadržaja njima krajnje nespretno barataju u cilju većih prihoda, ne obazirajući se na osnovne stubove medijske etike, kakvi su – *kredibilnost, integritet i civilizovanost* (Day, 2004:28).

Kako su mediji sve prisutniji u životu svakog pojedinca, a posebno sa popularnošću interneta, kao svojevrsne i savremene forme medija, čini se da treba podsetiti na ono šta je, zapravo, zadatak novinara. Prema Kodeksu novinara Srbije, obaveza novinara je da tačno, objektivno, potpuno i blagovremeno izvesti o događajima od interesa za javnost, poštujući pravo javnosti da sazna istinu i držeći se osnovnih standarda novinarske profesije.¹

Masovni mediji su uticajna preduzeća u demokratskom društvu. Oni određuju uslove za to koje vrednosti će biti važne i oni nude simbolične putokaze za standarde postupanja. Taj se proces odvija kroz tri ključne funkcije koju mediji imaju u društvu – širenje i tumačenje informacija, emitovanje ubeđujućih slika i proizvodnja i marketing masovne zabave (Day, 2004: 44). Ipak, od svih medija, najuticajniji je onaj koji se obraća celoj ličnosti konzumenta, angažujući mu više čula istovremeno. On ne priziva samo racionalne misli konzumenta, već i njegovu podsvest (Radović Jovanović, 2014: 46).

2.2. Internet kao novi medij

Kada se govori o *štampanim* medijima, njihovom sadržaju je moguće vratiti se više puta dok sadržaji ostalih medija (televizija, radio) imaju jednokratni karakter. Čitalac drži u ruci novine i ima utisak da ima ličniji odnos sa informacijom (Radović Jovanović, 2014: 48). Ipak, budući da se i internet svrstava u nove medije – treba se osvrnuti i na činjenicu da, gotovo svi štampani mediji imaju svoje projekcije na internetu. Sagledavajući u celini sve te stranice, može se doći do pojedinih zaključaka o funkcionisanju tradicionalnih medija putem interneta.

Naime, na svojim internet prezentacijama, štampani mediji deluju intenzivnije i efikasnije nego u slučaju tradicionalnih štampanih novina. Svakoga dana, u svakom satu na internet strani jednog medija bude objavljeno i po nekoliko tekstova, različitog sadržaja. Dakle, ono što je na televiziji – program *uživo*, to je za štampane medije njihova internet projekcija. Stalnim obaveštavanjem, ovi mediji privlače čitaoce – i to naslovima različitih boja i veličina, koji kod čitaoca treba da izazovu želju da pročita ono što u naslovljenom tekstu piše – npr. tekst koji je objavio dnevni list *Blic* (autor potpisan kao – The mirror) na svojoj inter-

1 Kodeks novinara Srbije dostupan na : http://www.savetzastampu.rs/doc/Kodeks_novinara_Srbije.pdf, stranici pristupljeno 06.11.2018.

net strani 22. avgusta 2018. godine, pod naslovom – *Brutalno je silovao, ubio, a onda sekirom UNAKAZIO telo devojčice: Policajci su opisali JEZIVI prizor koji su zatekli (FOTO, VIDEO)*.² Kratkim i površnom analizom naslova vidi se šta je autor odnosnog teksta hteo da postigne – posećenost. U tom cilju, on koristi reči koje su po svojoj prirodi zvučne, takve da kod prosečnog čitaoca izazovu pažnju – *brutalo, silovao, ubio, unakazio, jezivo*. Zatim, iz istog razloga, određene reči piše velikim slovima, jer je to prijemčivije oku konzumenta od ostalog teksta. I na kraju, kao da sve prethodno nije dovoljno, ponovo velikim slovima, nagoveštava da će čitalac u naslovljenoj objavi moći da vidi i određene fotografije i video zapise. U odnosnom tekstu se napominje da je u pitanju događaj iz Rusije i objavljene su fotografije devojčice iz teksta sa njenih naloga na društvenim mrežama. No, dok čitalac, željan hleba i igara, u tekstu pročita da događaj nije iz njegove neposredne blizine i da slike u tekstu nisu slike sa mesta izvršenja krivičnog dela, već je povećana posećenost sajta – što je, vratimo se na početak, bio cilj autora. Tako je tragičan događaj, uz sve umeće pseudonimom potpisanog autora, postao sjajan izvor prihoda – bez obaziranja na bilo kakve etičke norme novinarskog poziva.

Upoređujući internet i tipizarane *štampane* medije, može se uvideti i odlika interneta da inicira aktivno učešće konzumenata u stvaranju opšte svesti i to putem komentarisanja objavljenih vesti. Dakle, postoji određeni broj korisnika interneta koji komentarišu različite vesti na način koji se njima smatra prikladnim. Nekritičnom čitaocu bi se ti komentari mogli učiniti kao – opšte stanje svesti u društvu. Komentatori, skriveni iza svojih pseudonima iskazuju svoje stavove, a posebno glasno to čine kad je reč o kažnjavanju prestupnika. Uzećemo za primer tekst objavljen, takođe, na internet stranici dnevnog lista *Blic* (Bogosav B.) od 29. septembra 2018. godine pod naslovom *VELIKA POBEDA IGORA JURICA I BLICA Država sprema DOŽIVOTNI ZATVOR za monstrume*. Tekst govori o inicijativi imenovanog za uvođenje pomenute kazne u normativni sistem Srbije i sam autor teksta ne krije pristrasnost i u napisanim redovima se zalaže za strožu kaznenu politiku (osvrnimo se na gore navedenu odredbu Kodeksa novinara – novinar, između ostalog, treba da izveštava *objektivno*). U podnožju teksta ostavljena je mogućnost posetiocima da vest prokomentarišu. Ostavljen je 71 komentar među kojima se u 50 komentara iskazuje podržavajući stav na takvu inicijativu, 9 komentara se tiče nejasnoća u tome da li će se ova kazna odnositi samo na ubice žena ili i muškaraca, a svega 3 komentara su protiv uvođenja ove kazne. Ne treba zanemariti još 9 komentara koji iskazuju stav da je ovo nedovoljno stroga kazna,

2 <https://www.blic.rs/vesti/svet/brutalno-je-silovao-ubio-a-onda-sekirom-unakazio-telo-devojce-policajci-su-opisali/kgc1z2s>, stranici pristupljeno 31. 10. 2018.

te da umesto nje treba uvesti smrtnu kaznu ili doživotni prinudni rad.³ Na ovom, i mnogim drugim primerima može se uočiti da postoji opšta tendencija i autora i komentatora ka stvaranju strože politike kažnjavanja, o čemu će kasnije biti reči.

No, stiče se utisak da su mediji (bez obzira na vrstu) danas skloni da o svakom nasilju izveštavaju senzacionalistički, slikovitije i seksualnije. Oni će, umesto u crnu hroniku, takve vesti utiskivati na naslovne strane ili, čak, u rubriku namenjenu zabavi (Glomazić, Pavićević, 2016:75). Tako je dnevni list *Kurir* (nepotpisan autor) 21. oktobra 2018. godine objavio na naslovnoj strani štampanog izdanja i na svom internet portalu tekst pod naslovom *NAJSTRAŠNIJA PRIČA IZ SRBIJE! SILOVALI ŽENU KOJA IMA RAK! Čupali joj nokte, nabijali metlu u genitalije, mokrili u usta.*⁴ Kao izvor svih informacija kojima naslovljeni tekst obiluje, naravno, navodi se neimenovani sused kojem je do detalja poznato sve što se dešavalo u kući iz naslovljenog teksta, a autori su objavili i mišljenje psihijatra o učiniocima zločina iz teksta, kao i izjave predstavnika određenih nevladinih organizacija. Neshvatljiva potreba za objavljivanjem najstinih detalja dovodi do apsurdna – da se autori navedenih članaka nisu libili ni da objave fotografiju kuće u kojoj se dogodio, u tekstu opisani, događaj, ali i fotografiju same žrtve, ne vodeći računa o posledicama koje takvo izveštavanje može da ima na nju i njen socijalni život.

3. Medijski tretman mladih u Srbiji

Dnevni list *Blic* (Bogosav B.) je objavio 29. januara 2018. godine na svom internet portalu tekst pod naslovom – *KRADU, PLJAČKAJU, UBIJAJU Ovo je profil srpskog MALOLETNOG DELINKVENTA, a evo kako ih „mobilišu“ kriminalci.*⁵ Pozivajući se na izvesne statistike, autor teksta precizno utvrđuje kako izgleda maloletni delinkvent, čime se i zašto on kao takav bavi. On ga, dakle svesno, postavlja van celokupnog društva i predstavlja ga jedinkom koja je po prirodi drugačija od svih ostalih, a zatim bez trunke empatije navodi brojne tekstove koji su ranije objavljivani u vezi sa maloletnicima kao učiniocima nasilničkih krivičnih dela. Da paradoks bude veći, tekst počinje sa stavom da su adolescenti najpodložniji negativnom uticaju okoline, a sledi je konstatacija da su kazne za maloletnike suviše blage, te da ih treba pooštriti kako bi se time mladi poboljšali.

3 Komentari i tekst dostupni na: <https://www.blic.rs/vesti/drustvo/velika-pobeda-igora-jurica-i-blica-drzava-sprema-dozivotni-zatvor-za-monstrume/11k3701>, 30. septembar 2018.

4 <https://www.kurir.rs/crna-hronika/3140769/najstrasnija-prica-iz-srbije-silovali-zenu-koja-ima-rak-cupali-joj-nokte-nabijali-metlu-u-genitalije-mokrili-u-usta-citajte-u-kuriru>, stranici pristupljeno 20. 11. 2018

5 <https://www.blic.rs/vesti/hronika/kradu-pljackaju-ubijaju-ovo-je-profil-srpskog-maloletnog-delin-kventa-a-evo-kako-ih/4bpkt6g>, stranici pristupljeno 31. 10. 2018.

Temom tretmana dece u medijima, kao i načinom izveštavanja vodećih medija u Srbiji o mladima se bavi i istaživanje „*Medijska slika dece u Srbiji 2018*“.⁶Pri analizi sadržaja tekstova i TV – priloga u periodu jul – oktobar 2018. godine, došlo se do rezultata da štampani mediji i televizija relativno retko izveštavaju o maloletnicima, objavljeno je 769 priloga i tekstova u vezi sa decom. Ipak, značajna je opaska o kontekstu u kom su mladi predstavljani – u štampanim medijima je objavljeno oko 58% tekstova o mladima u negativnoj konotaciji.

U svim navedenim priložima, oko 56% se odnosi na izveštavanje o zlo-stavljanju dece, nesrećama i narkomaniji, dok obrazovanje i edukacija zauzimaju oko 10%. Dakle, dostignuća mladih, njihovo primereno ponašanje, pobeđe na raznim školskim i međunarodnim takmičenjima, izuzetno su retka tema. Takođe, evidentno je veća šansa da dete dospe u medije ako je akter neke nesreće ili zlo-stavljanja, nego ako je postiglo neke pozitivne rezultate ili promene u društvu. Jedan od zaključaka navedenog istraživanja je i da medijsko izveštavanje koje maloletnike stavlja u negativan kontekst kao krajnju posledicu ima negativniju percepciju dece u javnosti, i stavove kako su deca u današnje vreme bezobzirna i agresivna i kako je ranije stanje bilo drugačije. Svakako se treba složiti sa autorima navedenog istraživanja u stavu da su takva razmišljanja diskutabilna, pošto su posledica uticaja senzacionalističkog pisanja o svemu, pa i o mladima.

3.1. Moralna panika

Mediji često na preuveličavajući način predstavljaju aktivnosti mladih koje nisu inkriminisane, niti istinski mogu da dovedu do ozbiljnih posledica po društvo. Ovim načinom izveštavanja, stiče se utisak, mediji teže da stvore kolektivni strah i da mlade predstave kao problematičnije pojedice nego što oni, odista, jesu. Naime, u novinskim člancima (štampanim i na internet verzijama medija) ili TV – priložima će svako ono ponašanje koje može da se svrsta u maloletničku delinkvenciju u širem smislu biti predstavljeno kao veliki društveni problem. Takav način izveštavanja stvara *moralnu paniku* koja nastaje na kolektivnom nivou i pogađa ono što je zajedničko većini ljudi. Pretnja predstavljenog događaja ili osobe je usmerena prema nečemu što se smatra veoma važnim za celokupno društvo (Ilić, 2017: 82).

6 Istraživanje *Medijska slika dece u Srbiji 2018* je sprovedeno od strane Centra za profesionalizaciju medija i medijsku pismenost, uz projektnu podršku Ministarstva kulture i informisanja, a rezultati su predstavljeni na Sajmu medija, informisanja i komunikacije, u periodu od 24. 10. do 28. 10. 2018. Rezultati su dostupni: http://pancevo.mojkraj.rs/vesti/drustvo/item/download/110_75b9e6bd-c148b811ecdec3046609f6c, stranici pristupljeno 1.11.2018;

Moralna panika se sastoji od nekoliko elemenata:

- Javlja se *zabrinutost* povodom objavljene vesti – potenciranje na zabrinutosti postoji već u naslovima tekstova ili najavama TV priloga;
- Nastaje kolektivni *osećaj neprijateljstva* svih konzumenata medija prema akteru/događaju o kome se izveštava;
- *Konsenzus* – sporazum širokih razmera o tome da nešto mora da bude urađeno povodom „zajedničkog neprijatelja“ – koji se, u modernim vremenima, često može naći u komentarima posetilaca internet verzija raznih dnevnih listova;
- *Disproporcionalnost* – u vezi sa rizikom ili štetom koja je već nastala – jer, da je vest prikazana u srazmeri sa stvarnim stanjem, to ne bi bila vest koja donosi zaradu i posećenost – sa stanovišta autora senzacionalističkih tekstova;
- *Volatilnost* – panika eksplodira i isto tako naprasno ispari – jer se ubrzo mora naći novi neprijatelj, kako bi se zabrinutost javljala u kontinuitetu (Cohen, 2002: XXVII).

Konkurencija među medijima je značajno uticala na način na koji će mediji izveštavati o bilo kojoj informaciji. Cilj konstituisanja vesti je, danas, da se za kratko vreme, (u trajanju od nekoliko sekundi kada čitalac vidi naslovnu stranu novina na kiosku, ili mnogo manje kada korisnik društvene mreže vidi objavu internet portala određenog medija) odluči da kupi baš te novine, ili da poseti baš taj internet portal. Autor teksta se više ne libi da, suštinski nebitnu informaciju, predstavi naslovom koji, na prvi pogled, ostavlja utisak kao da posle događaja opisanog u naslovljenom članku ništa neće biti kao pre.

Kao jedna od idealnih tema kojom se stvara moralna panika, svakako se može navesti – kriminalitet, budući da u sebi sadrži momenat misterioznog, od zajednice osuđenog, ali ipak zastrašujućeg i nadasve inspirativnog fenomena. On je zanimljiv i autoru – jer on sebi daje za pravo da klasifikuje o čemu će i na koji način izveštavati (pre će to biti događaj koji još uvek traje, u kome je izražena patnja žrtve i okrutnost prestupnika, nego događaj koji je prošao i čiji kraj nije bio senzacionalan), ali i čitaocu – jer, po pravilu, on time zalazi u neiskustvenu stvarnost.

Kriminalitet je, sam po sebi, oduvek bio predmet interesovanja opšte javnosti. Prilikom saznavanja novosti u vezi sa kriminalitetom, javlja se znatiželja usmerena ka identitetu učinilaca i žrtava krivičnih dela, ka njihovim postupcima i kaznama koje su izrečene učiniocima. *Kod čitaoca se nekada izazove saosećanje sa nepoznatim žrtvama ili se, kao krajnji doživljaj, prouzrokuje naslada, bes ili osećaj ravnodušnosti, čak nemoći* (Kostić, 2012: 258). Moralna panika nije vezana samo za određene događaje ili osobe, naprotiv, ona se može ticati i statističkih podataka. Uzećemo za primer tekst na internet portalu dnevnog lista *Blic* (Latas A.)

od 02. decembra 2017. godine pod naslovom „*RUKE SU MU BILE PUNE RANA, A JEDNOG DANA JE SAMO NESTAO*“ *Za godinu dana u Srbiji oduzeto 800 DECE, a priče o njima su STRAŠNE.*⁷ Autor teksta ovde prikazuje navode iz zvanične statistike, te dva iskaza lica imenovanih inicijalima iz Novog Sada i Futoga o tome kako su deca eksploatisana, ali i kako je *siguran* da je mnogo veći broj dece koja su, ako nikako drugačije onda *seksualno zlostavljana*. Navodi, tragično se obraćajući čitaocima, da 8,4% dece živi u apsolutnom siromaštvu. Prema podacima istraživanja objavljenog na internet strani Republičkog zavoda za statistiku, pod nazivom *Siromaštvo u Srbiji, 2006 – 2016. godine*⁸, podatak jeste tačan, ali se autor ne obazire na to da je to u poslednjih deset godina najbolji rezultat istraživanja, sa tendencijom da se poboljša u budućnosti (ako se izuzme 2007. godina, kada je to bilo 7,3%). Dakle, za autora je, iz njemu poznatog razloga bolje prikazati stanje kao nikada gore, nego stvoriti optimističan stav, pokazujući realni tok statističkih podataka.

3.2. Maloletnik kao prestupnik i žrtva u medijima

Insistiranjem medija na određenom tipu kriminaliteta – što su najčešće krivična dela propraćena visokim stepenom nasilja, zamagljuje se prisustvo mnogih drugih oblika kriminaliteta koji su društveno razorni – državni, ekonomski, kriminalitet belog okovratnika... Imovinski kriminalitet je obrnuto proporcionalno prikazan u medijima u odnosu na statističke podatke – umanjen je i prikazan uz surovo nasilje i fizičke povrede žrtve što u realnosti neretko nije slučaj (Pavićević, 2009: 31).

U cilju pisanja ovog rada, sprovedena je analiza sadržaja 212 tekstova koji su objavljeni od januara 2016. do decembra 2018. godine na internet portalu dnevnog lista *Blic*, a u kojima se maloletnici dovode u vezu sa dešavanjima kriminalnog karaktera.⁹ U navedenim tekstovima maloletna lica se pojavljuju kao žrtve i učinioci različitih krivičnih dela, ali i kao lica koja su izvršila samopovređivanje ili samoubistvo.

7 <https://www.blic.rs/vesti/drustvo/ruke-su-mu-bile-pune-rana-a-jednog-dana-je-samo-nestao-za-godinu-dana-u-srbiji/04j3hfe>, stranici pristupljeno 1. 11. 2018.

8 Istraživanje *Siromaštvo u Srbiji, 2006 – 2016. godine* sprovedeno pod pokroviteljstvom Vlade Republike Srbije, Republičkog zavoda za statistiku i Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva. Rezultati su dostupni na: <http://www.stat.gov.rs/oblasti/potrosnja-prihodi-i-uslovi-zivota/prihodi-i-uslovi-zivota/>, stranici pristupljeno 26.10.2018.

9 Uzorak je nastao pri pretraživanju objavljenih tekstova na internet stranici dnevnog lista *Blic*, koji su objavljeni, hronološkim redom, u periodu od januara 2016. godine do decembra 2018. godine, u kojima se koristi termin – maloletnik, a u vezi sa, pre svega, događajima nastalim na teritoriji Republike Srbije sa kriminalnom konotacijom. Napomene radi, u određenom broju tekstova se istovremeno izveštava i o maloletniku kao učiniocu, i o maloletniku kao žrtvi konkretnog krivičnog dela.

Tabela 1. *Dovođenje u vezu maloletnika i događaja kriminalnog karaktera u medijima.*

Prikaz maloletnika u vezi sa događajima kriminalnog karaktera u periodu januar 2016 – oktobar 2018. godine	Broj objavljenih tekstova
Učinioci krivičnih dela	161
Žrtve krivičnih dela	62
Samopovređivanje/samoubistvo ¹⁰	8

Analizom sadržaja navedenog uzorka utvrđeno je da je objavljen 161 tekst koji karakteriše maloletnika kao učinioca krivičnih dela, 62 teksta u kojima se oni prikazuju kao žrtve i 8 u kojima se prikazuju kao lica koja su sama sebi nanela povrede ili izvršila samoubistvo. Uočljiva je tendencija da se, kada se maloletnici stavljaju u negativni kontekst izveštavanja (a svi kriminalni događaji su takvi), o njima govori, izrazito češće kao o učiniocima krivičnih dela, nego kao o žrtvama (Tabela 1).

U rezultatima prikazanim u tabeli niže (Tabela 2) uočljiva je tendencija autora članaka na navedenoj internet strani da o maloletnicima pišu kao o učiniocima krivičnih dela protiv života i tela – tačnije 52,7% objavljenih članaka maloletnike dovodi u vezu sa tim delima. Gotovo je dvostruko manji broj objavljenih tekstova u kojima se izveštava o maloletnicima kao učiniocima krivičnih dela protiv imovine – svega njih 46, odnosno 28,5%.

Tabela 2. *Vrste krivičnih dela u vezi sa kojima se o maloletnicima izveštava kao o učiniocima.*

Vrste krivičnih dela sa kojima se maloletnici dovode u vezu kao učinioci	Broj objavljenih tekstova
Krivična dela protiv života i tela	85
Krivična dela protiv imovine	46
Krivična dela protiv polne slobode	7
Krivična dela protiv životne sredine ¹¹	4
Krivična dela protiv zdravlja ljudi	13
Ostalo	6

Dakle, potencira se na izveštavanju o maloletnicima kao učiniocima prevasodno krivičnih dela protiv života i tela, iako zvanične statistike govore drugačije. Naime, prema saopštenju Republičkog zavoda za statistiku br.192¹², za oblast

10 Iako samopovređivanje i samoubistvo nisu inkriminisane radnje, objavljen je određeni broj tekstova zvučnog naslova u vezi sa ovakvim radnjama maloletnika.

11 Najpre se to odnosi na krivično delo iz čl. 269 Krivičnog zakonika, Službeni glasnik RS, br. 85/2005, 88/2005 – ispr., 107/2005 – ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 i 94/2016. – Ubijanje i zlostavljanje životinja.

12 Saopštenje dostupno na: <http://publikacije.stat.gov.rs/G2018/Pdf/G20181192.pdf>, stranici pristupljeno 06.12.2019.

pravosuđa – i to za maloletne prestupnike, za 2017. godinu (što je poslednje o čemu se izveštava u vreme pisanja ovog rada), prikazano je da je podneto 510 krivičnih prijava za krivična dela protiv života i tela za koja su bili osumnjičeni maloletnici i izrečeno im je 185 krivičnih sankcija za ta dela. Sa druge strane, u istoj godini je podneto 1696 krivičnih prijava za krivična dela protiv imovine, za šta je izrečeno gotovo pet puta više krivičnih sankcija – tačnije 887. Pri izveštavanju o maloletniku kao učiniocu krivičnih dela protiv imovine, autori tekstova često pristupaju detaljnijem opisu činjeničnog stanja koje je obogaćeno crtama naročitog nasilničkog odnosa maloletnika prema žrtvi i insistiranjem na izveštavanju o patnjama žrtve.

Činjenica da autori ovih tekstova potenciraju na izveštavanju o maloletnicima kao učiniocima najtežih krivičnih dela (u konkretnom slučaju je bilo objavljeno 53 teksta o maloletnicima kao izvršiocima ubistva) – svakako ukazuje na dozu neobjektivnosti i pristrasnosti sa kojom autori pristupaju izveštavanju i selekciji informacija koje će objaviti. Oni, na vagi između najpovoljnijeg interesa mladog čoveka sa jedne i prihoda od prodaje novina (posećivanja internet sajta) – biraju drugo. Ovakvim pisanjem se u javnosti stvara panika i opšti strah od mladih i izjednačavanje mladih sa nevoljama koji oni, bezrezervno nose sa sobom. Na ovaj način autori postupaju direktno protiv odredaba Kodeksa novinara Srbije, gde se u glavi VI čl. 8 navodi da novinar ne sme među ljude unositi neopravdan strah niti ulivati lažne nade. U smernicama vezanim za navedeni član se iskazuje stav da novinar koji namerno, naročito zbog atraktivnosti teksta/priloga, podstiče neutemeljene strahove i nade čitalaca/gledalaca/slušalaca, na najekstremniji način krši etički kodeks.

Nesporno je da mladi vrše određena krivična dela, kao što ih vrše i odrasli, ali to svakako nije jedini kontekst u kojem treba da se, gotovo isključivo, mladi predstavljaju javnosti. Ipak, autori novinskih (materijalnih i internet) članaka i TV – priloga, u cilju boljeg plasmana na tržištu odlučuju da izveštavaju o negativnim ponašanjima maloletnika, iako takva ponašanja ne iziskuju toliku pažnju javnosti (Ilić, 2017: 166).

3.3. Pedofil – neprijatelj koji stalno vreba

U navedenom uzorku je objavljeno 62 teksta u kojima se o maloletnicima piše kao o žrtvama učinjenih krivičnih dela (Tabela 1). Rezultati predstavljeni u tabeli niže (Tabela 3) ukazuju da je u navedenom periodu i na navedenom internet portalu, pri izveštavanju o maloletnicima kao žrtvama krivičnih dela objavljeno 36 tekstova (58%) u kojima se maloletnici navode kao žrtve krivičnih dela protiv

polne slobode – od čega se u njih 29 izveštava o maloletnicima kao žrtvama krivičnog dela obljuba sa detetom iz čl. 180 KZ.

Tabela 3. Vrste krivičnih dela u vezi sa kojima se o maloletnicima izveštava kao o žrtvama.

Vrste krivičnih dela sa kojima se maloletnici dovode u vezu kao žrtve	Broj objavljenih tekstova
Žrtve krivičnih dela protiv života i tela	19
Žrtve krivičnih dela protiv polne slobode	36
Ostalo	7

Pedofilija je prepoznata kao još jedna tema pogodna za stvaranje moralne panike. Pedofil se predstavlja kao prljavi, neprilagođeni usamljenik i moralni otpadnik koji vreba decu iza svakog ugla (Ilić, 2017: 162). U ovako predstavljenom pedofilu svaki roditelj – konzument medija vidi potencijalnog neprijatelja i tako se, sa vremenom, stvara jedan opšti stav – zajedništvo u oceni pedofila kao nekoga ko nije pripadnik društva, te nekoga ko je konstantna opasnost. Autor teksta ili TV – priloga napada ličnost svakog pojedinca koji je konzument medija, jer je u suštini, nemoguće *pronaći poimanje neprijatelja društvene bezbednosti koja prevazilazi identifikaciju ličnog neprijatelja* (Pepinsky, 2017: 72). U ovakvim vestima, tvorci senzacionalizma vide savršenu podlogu za primenu svih svojih veština, pa ćemo uzeti za primer tekst objavljen na internet portalu dnevnog lista *Kurir* (Trifunović Lj.) od 26. septembra 2018. godine pod naslovom *POTRESNA ISPOVEST DEČAKA (13) SILOVANOG U KLADOVU: Stavio mi je slomljenu flašu pod grlo i zapretio da će me UBITI ako nekome kažem... SILOVAO ME JE GDE JE STIGAO*.¹³ Ovakvi novinari su, očigledno skloni tumačenju etičkih normi u skladu sa onim što donosi veći prihod, pa je, po svemu sudeći za njih etički ispravno opisivati detalje navodnog silovanja deteta od trinaest godina i citirati SMS poruke kojima osumnjičeni primorava dečaka na obljubu – iako ne postoji nikakva realna potreba da javnost do te mere bude upoznata sa okolnostima slučaja. Ipak, autorima je očigledno mnogo zanimljivije da posećuju mesta u okolini reke gde se, navodno, silovanje dogodilo, da razgovaraju sa rođacima i komšijama, da nagađaju koliko još žrtava osumnjičenog će se u budućnosti pojaviti.

Tekst objavljen na internet stranici dnevnog lista *Kurir* (nepotpisani autor) od 25. oktobra 2018. godine pod naslovom *STRAVIČAN SNIMAK IZ BEOGRADSKOG TRAMVAJA ZGROZIO SRBIJU! Manijak spopada devojčicu (12), niko*

13 <https://www.kurir.rs/crna-hronika/3127171/potresna-ispovest-decaka-13-silovanog-u-kladovu-stavio-mi-je-slomljenu-flasu-pod-grlo-i-zapretio-da-ce-me-ubiti-ako-nekome-kazem-silovao-me-je-gde-je-stigao>, stranici pristupljeno 28.10. 2018.

od putnika *NE REAGUJE (UZNEMIRUJUĆ VIDEO)*¹⁴ je još jedan od primera načina na koji autori senzacionalističkih tekstova pišu o događajima u kojima su maloletnici žrtve. Ponovo se može videti prepoznatljiva tehnika konstituisanja naslova, uz obećanje video zapisa. Autor u šest kratkih rečenica ukazuje na vreme dešavanja spornog događaja, kratak opis sadržaja video priloga i, naravno, ne potpisuje članak. Krajnja granica nepoštovanja privatne sfere lica o kojima se izveštava, je u svojm punom sjaju iskazana u tekstu objavljenom na istoj internet stranici (nepotpisani autor) 26. oktobra 2018.godine pod naslovom *MANIJAK IZ TRAMVAJA SE ZOVE MIHAILO ISAILOVIĆ I BIO JE VLASNIK FIRME: Šokantni detalji iz života mladića koji je napastvovao devojčicu u prevozu!*¹⁵ Autori u ovom tekstu doslovno navode lične podatke mladića sa snimka – puno ime i prezime, njegovo zanimanje, detalje iz privatnog života i na posletku objavljuju fotografiju ulaza u njegov stan sa navođenjem adrese njegovog prebivališta. Ovo nije bio kraj izveštavanja o ovom događaju, naprotiv, još nekoliko nedelja se o ovome pisalo i izveštavalo, stupalo se u kontakt sa prijateljem mladića sa video zapisa, sa roditeljima devojčice, itd. a sve u cilju dobijanja *što sočnije priče*.

Navedeni način izveštavanja bezmalo dovodi do stigmatizacije aktera koja može da potraje dugo nakon objavljivanja tekstova i da izazove ozbiljne posledice vezane za njihov celokupan socijalni život. Ne samo što će osumnjičeni biti zauvek označen kao monstrum, kao neko ko nije pripadnik društva, već će i dete, zasigurno biti obeleženo i od okoline posmatrano na drugačiji način od ostale dece.

Društvena reakcija koja će uslediti u mestu u kojem žive akteri ovih i drugih sličnih tekstova može biti veoma problematična i pogubna za njihov, ali i normalan život njihove porodice i bliskih ljudi. Ova reakcija je znatno izraženija u mestima koja su po svojoj površini mala i u kojima živi pretežno konzervativno stanovništvo – ipak, sve ovo nije zavredelo pažnju autora.

4. Mediji i politika kažnjavanja maloletnika

Kroz pisanje o maloletnicima kao učionicima najtežih krivičnih dela, te kroz nepotrebno i degutantno zalaženje u detalje svih krivičnih dela koja su učinili maloletnici (ili se sumnja da su učinili – s obzirom da se autori ovakvih tekstova,

14 <https://www.kurir.rs/vesti/beograd/3143617/stravic-an-snimak-iz-beogradskog-tramvaja-zgrozio-srbiju-manijak-spopada-devoj-cicu-12-niko-od-putnika-ne-reaguje-uznemirujuc-video>, stranici pristupljeno 08. 12. 2018.

15 <https://www.kurir.rs/crna-hronika/3144363/manijak-iz-tramvaja-se-zove-mihailo-i-bio-je-vlasnik-firme-sokantni-detallji-iz-zivota-mladica-koji-je-napastvovao-devoj-cicu-u-prevozu>, stranici pristupljeno 8.12.2018.

po pravilu, ne pridržavaju poštovanja pretpostavke nevinosti), bitno se smanjuje šansa da dođe do resocijalizacije maloletnika. Autor teksta ili TV-priloga, koji auditorijumu saopštava vest da je maloletnik nekoga ubio, da je u grupi učinio razbojništvo, da je učestvovao u tuči... zastrašuje javnost i maloletnike prikazuje kao konfliktne pojedince, same po sebi.

Većina konzumenata medijskih sadržaja, koji nekritički posmatraju način izveštavanja, će se, na čelu sa autorom, saglasiti u stavu da je pooštrenje kazni za maloletnike neophodna mera za opstanak zajednice. Svako od njih, gotovo isključivo, svrhu kažnjavanja vidi u retribuciji, ne razmišljajući o tome da kazna treba da deluje i specijalno preventivno – da on u budućnosti ne učini novo delo – ali, i da po izvršenju sankcije bude, ponovo, deo društvene zajednice kao socijalno zdrava jedinka, a ne da se kao devijantna ličnost zauvek iz nje izdvaja.

Mediji, ipak, ne odustaju od popularizovanja strože politike kažnjavanja. Za primer kako mediji utiču na stavove javnosti o potrebi strožeg sankcionisanja maloletnika uzimamo tekst objavljen na internet stranici dnevnog lista *Blic* (Janaković B.) od 04. novembra 2017. godine pod naslovom *Maloletnom ubici iz Niša četiri godine u popravnom domu, majka žrtve očajna*.¹⁶ U navedenom tekstu je predstavljena ispovest majke žrtve koja nije zadovoljna izrečenom sankcijom, ona smatra da je i doživotna *robija* za ubicu blaga, a autor jasno ukazuje na potrebu za pooštrenjem svih sankcija prema maloletnicima. Takođe, autor teksta na internet portalu *Telegraf* (Radivojević J., Tatiković J.) od 20. novembra 2014. godine pod naslovom *Da li i vi mislite da deca mlađa od 14 godina treba krivično da odgovaraju?*¹⁷ – sugestivnim naslovom i celokupnim tekstom ukazuje na stav da lica mlađa od 14 godina treba da budu krivično odgovorna. U komentarima na navedeni tekst je velika većina izraženih stavova afirmativno orijentisana, a postoje i komentari o tome kako i roditelji treba da budu krivično odgovorni za postupanje svoje dece.

Kažnjavanje maloletnika se i u našem pravnom sistemu prihvata samo kao izuzetna solucija, a onda kada se već kažnjava, cilj nije represija prema maloletniku, već se u postupku izvršenja afirmišu preventivni sadržaji kroz lečenje, tretman, jačanje pozitivnih ličnih osobina maloletnika... Jer, maloletstvo jeste period sazrevanja ličnosti u svim aspektima i poznato je da način postupanja države prema maloletniku koji se ogreši o zakonske norme kojim se on u ranom uzrastu obeležava kao delinkvent može na negativan način da utiče na njegov razvoj i kasniji život (Radulović, 2010: 69).

16 <https://www.blic.rs/vesti/hronika/maloletnom-ubici-iz-nisa-cetiri-godine-u-popravnom-domu-majka-zrtve-ocajna/kw8v0r6>, stranici pristupljeno 27. 10. 2018;

17 <https://www.telegraf.rs/vesti/1317884-da-li-i-vi-mislite-da-deca-mladja-od-14-godina-treba-krivno-da-odgovaraju>, stranici pristupljeno 27. 10. 2018;

5. Zaključak

Iako je, napred navedena, odredba Kodeksa novinara Srbije istakla osnovni zadatak novinara – da tačno, objektivno, potpuno i blagovremeno izvesti o događajima od interesa za javnost, čini se da autori različitih tekstova i TV – priloga ne obraćaju pažnju na nju. Mnogi teoretičari se slažu da su se mediji prilično udaljili od svog prvobitnog cilja (da obezbede objektivne i korektne slike o nasilju i kriminalitetu) i da *formiraju građansku svest koja se zasniva na informacijama bogatom, ali znanjem siromašnom informisanju* (Pavićević, 2009: 33). Sada su ciljevi medija usmereni, gotovo striktno, na zaradu i izveštavanje o onome što je procenjeno kao *priča koja prodaje tiraž*, bez obzira na posledice koje to može da ostavi na aktere te *priče*.

Ipak, ne treba zaboraviti da mediji ne treba da budu odgovorni samo vlasti, već društvu u celini, jer mediji postoje kao veza između neiskustvene stvarnosti sa jedne strane i pojedinca (kao konzumenta medijskih sadržaja) sa druge strane. Njihova uloga je da prenesu stvari onakvim kakve one jesu, a ne onakvim kakve prodaju tiraž.

U teoriji postoje određeni autori koji se zalažu za to da informacije o malolenticima ne treba širiti, posebno ne na načine kojima se ukazuje na njihov identitet i lične osobine (bez obzira da li su u ulozi žrtve ili prestupnika). Oni tvrde da objavljivanje takvih informacija prvo – sprečava rehabilitaciju mladih, a zatim i da deca i adolescenti, čiji moralni stubovi možda još nisu učvršćeni, imaju pravo na grešku, koja ih neće zauvek stigmatizovati i svaki njihov pokušaj da stupe u normalne odnose sa drugima osuditi na propast (Day, 2004:173).

Autori one vrste tekstova koji su bili predmet analize u ovom radu postavljaju svoj cilj, sa etičke i profesionalne strane, prilično nisko. Naime, zaključci koji se mogu izvesti, na osnovu istraživanja o kojima je pisano u ovom radu, te na osnovu navedenih primera (i neuporedivo više primera kojima svakodnevno svedočimo), jeste – da mediji poklanjaju pažnju mladima ređe nego što je to slučaj sa starijima, a onda kada im poklone pažnju, to u većini slučajeva bude u negativnom kontekstu.

Učestalo neobjektivno i senzacionalističko izveštavanje, kroz pristrasnu selekciju informacija koje će biti prezentovane, te lucidno hrljenje ka nepotrebnim i degutantnim detaljima ima za koncekvencu:

- stvaranje moralne panike u društvu i straha od maloletnika kao neobuzdanog i nasilnog pojedinca. Ovakav strah je izrodio često iskazivane stavove o suviše blagoj kaznenoj politici u našem krivično-pravnom sistemu kao vodećem razlogu za nasilničko ponašanje maloletnika;

- Stigmatizaciju maloletnika koji je predstavljen kao prestupnik – čak i onda kada njegovo ponašanje, odista i nije društveno opasno, a i kada jeste opasno, to gotovo nikad nije u onoj meri u kojoj se o njemu izveštava;
- Stigmatizaciju maloletnika koji je predstavljen kao žrtva – i to često kao žrtva pedofila. Slučajno ili namerno, autori tekstova u kojima se maloletnici predstavljaju u ovom kontekstu doprinose snažnoj društvenoj reakciji, koja, kakva god da je, zasigurno neće moći da doprinese vraćanju žrtve u ono stanje u kojem je bila pre nego što je to postala – već će je često u tome sprečavati i dovoditi do sekundarne viktimizacije – kroz reakciju socijalne sredine.

Literatura

- Day, L.A. (2004) *Etika u medijima, primeri i kontraverze*. Beograd: Medija centar Beograd;
- Glomazić, H., Pavićević, O. (2016) Mediji i nasilje: nasilje u medijima ili nasilni mediji. *Zbornik Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja*, 35(3), str. 71–83;
- Ignjatović, Đ. (2016) *Kriminologija*. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu;
- Ilić, A. (2017), *Mediji i kriminalitet – kriminološki aspekti*. Doktorska disertacija. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu;
- Kostić, M. (2012) *Mas mediji, socijalna kontrola i kriminalitet*. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu, (61), str. 257–269;
- Pavićević, O. (2009) *Kulturna kriminologija – istraživanja medijskog prezentovanja kriminaliteta*. *Zbornik Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja*, 28 (1–2), str. 23–35;
- Pepinsky, H. (2017) *Mirotvorstvo – razmišljanja jednog radikalnog kriminologa*. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu;
- Radović Jovanović, J. (2014) *Uticaj medija na koncept realnosti i kulturne obrasce ponašanja*. Doktorska disertacija. Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu;
- Radulović, Lj. (2010) *Maloletničko krivično pravo*, Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu;

Ostali izvori:

- Bogosav B. (2018, 20. septembar) Velika pobjeda Igora Jurića I Blica država sprema doživotni zatvor za monstrume, Blic – dostupno na: <https://www.blic.rs/vesti/drustvo/velika-pobjeda-igora-jurica-i-blica-drzava-sprema-dozivotni-zatvor-za-monstrume/11k3701>, stranici pristupljeno 30. 09. 2018;
- Bogosav B. (2018, 29. januar) Krađu, pljačkaju, ubijaju Ovo je profil srpskog maloletnog delinkventa, a evo kako ih „mobilišu“ kriminalci, Blic – dostupno na: <https://www.blic.rs/vesti/hronika/krađu-pljackaju-ubijaju-ovo-je-profil-srpskog-maloletnog-delinkventa-a-evo-kako-ih/4bpkt6g>, stranici pristupljeno 31. 10. 2018;
- Cohen, S. (2002) Folk Devils and Moral Panics: The Creation of the Mods and Rockers. – dostupno na: https://infodocks.files.wordpress.com/2015/01/stanley_cohen_folk_devils_and_moral_panics.pdf, stranici pristupljeno 06.12.2018;
- Janaković B.(2017, 4.novembar) Maloletnom ubici iz Niša četiri godine u popravnom domu, majka žrtve očajna, Blic – dostupno na: <https://www.blic.rs/vesti/hronika/maloletnom-ubici-iz-nisa-cetiri-godine-u-popravnom-domu-majka-zrtve-ocajna/kw8v0r6>, stranici pristupljeno 27. 10. 2018;
- Kodeks novinara Srbije – Uputstva i smernice – dostupno na: http://www.savetzastampu.rs/doc/Kodeks_novinar_a_Srbije.pdf, stranici pristupljeno 06.11.2018;
- Latas A. (2017, 2.decembar) „Ruke su mu bile pune rana, a jednog dana je samo nestao“ Za godinu dana u Srbiji oduzeto 800 dece, a priče o njima su strašne, Blic – dostupno na: <https://www.blic.rs/vesti/drustvo/ruke-su-mu-bile-pune-rana-a-jednog-dana-je-samo-nestao-za-godinu-dana-u-srbiji/04j3hfe>, stranici pristupljeno 1. 11. 2018;
- Medijska slika dece u Srbiji 2018. godine – dostupno na: http://pancevo.mojkraj.rs/vesti/drustvo/item/download/110_75b9e6bdc148b811ecdec3046609f6c, stranici pristupljeno 1.11.2018;
- Neimenovani autor (2018, 21. oktobar) Najstrašnija priča iz Srbije! Silovali ženu koja ima rak! Čupali joj nokte, nabijali metlu u genitalije, mokrili u usta!, Kurir – dostupno na: <https://www.kurir.rs/crna-hronika/3140769/najstrasnija-pri-ca-iz-srbije-silovali-zenu-koja-ima-rak-cupali-joj-nokte-nabijali-metlu-u-genitalije-mokrili-u-usta-citajte-u-kuriru>, stranici pristupljeno 20. 11. 2018;
- Neimenovani autor (2018, 25. oktobar) Stravičan snimak iz beogradskog tramvaja zgrozio Srbiju, manijak spopada devojčicu (12), niko od putnika ne reaguje (uznemirujuć video), Kurir – dostupno na: <https://www.kurir.rs/vesti/beograd/3143617/stravic-an-snimak-iz-beogradskog-tramvaja-zgrozio-srbiju-manijak-spopada-devojcicu-12-niko-od-putnika-ne-reaguje-uznemirujuc-video>, stranici pristupljeno 08. 12. 2018;

- Neimenovani autor (2018, 26.oktobar) Manijak iz tramvaja se zove Mihailo Isailović I bio je vlasnik firme: Šokantni detalji iz života mladića koji je napastvovao devojčicu u prevozu, Kurir – dostupno na: <https://www.kurir.rs/crna-hronika/3144363/manijak-iz-tramvaja-se-zove-mihailo-i-bio-je-vlasnik-firme-sokantni-detalji-iz-zivota-mladica-koji-je-napastvovao-devojci-u-prevozu>, stranici pristupljeno 8.12.2018;
- Radivojević J., Tatiković J, (2014. 20.novembar) Da li I vi mislite da deca mlađa od 14 godina treba krivično da odgovaraju? Telegraf – dostupno na: <https://www.telegraf.rs/vesti/1317884-da-li-i-vi-mislite-da-deca-mladja-od-14-godina-treba-krivicno-da-odgovaraju>, stranici pristupljeno 27. 10. 2018;
- Rezultati istraživanja – Siromaštvo u Srbiji, 2006 – 2016. godine, dostupno na: <http://www.stat.gov.rs/oblasti/potrosnja-prihodi-i-uslovi-zivota/prihodi-i-uslovi-zivota/>, stranici pristupljeno 26.10.2018;
- Saopštenje Republičkog zavoda za statistiku, br. 192, Maloletni učinioi krivičnih dela u Republici Srbiji – 2017, Republički zavod za statistiku, dostupno na: <http://publikacije.stat.gov.rs/G2018/Pdf/G20181192.pdf>, stranici pristupljeno 06.12.2019;
- The Mirror (2018, 22. avgust) Brutalno je silovao, ubio, a onda sekriom unakazio telo devojčice: Policajci su opisali jezivi prizor koji su zatekli (foto, video), Blic – dostupno na; <https://www.blic.rs/vesti/svet/brutalno-je-silovao-ubio-a-onda-sekirom-unakazio-telo-devojci-policajci-su-opisali/kgc1z2s>, stranici pristupljeno 31. 10. 2018;
- Trifunović Lj. (2018, 26.septembar) Potresna ispovest dečaka (13): Stavio mi je slomljenu flašu pod grlo I zapretio da će me ubiti ako nekome kažem... Silovao me je gde je stigao. Kurir –dostupno na: <https://www.kurir.rs/crna-hronika/3127171/potresna-ispovest-decaka-13-silovanog-u-kladovu-stavio-mi-je-slomljenu-flasu-pod-grlo-i-zapretio-da-ce-me-ubiti-ako-nekome-kazem-silovao-me-je-gde-je-stigao>, stranici pristupljeno 28.10. 2018.

Lazar ĐOKOVIĆ, student
University of Belgrade Faculty of Law

THE MEDIA, CRIME AND YOUTH

The study of the relationship between the media and criminality can be related to the way in which the media influences the development of crime in society (media as a crime factor) and in the way in which media chooses to approach reporting about the problem of crime. The subject of this paper is the analysis of second aspect of the above mentioned relationship in order to find a conclusion on how the media reports about youth – that is, about their media treatment, and about the context in which young people are connected with criminality, with a focus on reporting on internet portals in Serbia. The paper concludes that young people are mostly represented in a negative context (as victims and executioners of violent crime), which is a consequence of a sensational approach to reporting on crime. Such reporting creates moral panic and attitude about the need for stricter penal policy, and young people are permanently stigmatized regardless of whether they are portrayed as offenders or as victims in the media.

Keywords: *crime, stigmatization, media, moral panic, stricter penal policy.*